

Conceptuele hoogstandjes uit de boekerij

Jan Pieter Ekker
AMSTERDAM

Als de bladeren van de bomen vallen, presenteert het Stedelijk Museum de Best Verzorgde Boeken van het jaar ervoor. De vakjury heeft vooral naar 'balans' gekeken: klopt de uitstraling met wat het boek wil zijn?

"Je wordt overvallen door een boek, als het goed is. Per direct," zegt Freek Kuin, ex-jurylid en creatief directeur van Drukkerij Robstolk, in een introductiefilmpje bij de tentoonstelling. "Als een boek goed is, vraag je je direct af: wat is dit voor papier? Wat is dit voor onderwerp? Wow! Wat een gewicht, wat een formaat! Het is een ode aan iedereen die heeft meegewerkt aan het boek: aan de vormgever, de drukker, de linnenproducent, de binder. Iedereen, tot en met de eindredacteur, herkent zich in de kwaliteit van het boek. De totale beroepsgroep wordt geëerd met de nominatie 'Het Best Verzorgde Boek'."

Intussen bladert hij in *Spul*, het koffietafelboek over de archeologische vondsten bij de aanleg van de Noord/Zuidlijn. Dat was in 2018 een van de best verzorgde boeken.

Het is een vaste traditie: als de bladeren van de bomen vallen, presenteert het Stedelijk Museum in de entree - 'de Audizaal' - de Best Verzorgde Boeken van het jaar ervoor. Een vakjury, bestaande uit een drukker, een vormgever, een uitgever, een curator en een kunstcriticus, oordeelde dat 33 van de 328 ingezonden boeken uit 2021 het predicaat 'best verzorgd' verdienen, omdat ze zich onderscheiden op het gebied van inhoud, ontwerp, beeldbehandeling, typografie, materiaal, druk- en bindwijze. In het juryrapport staat dat de jury vooral naar 'balans' heeft gekeken: klopt de uitstraling met wat het boek wil zijn?

Liefhebbersuitgaven

Het resulteerde in een selectie met 'nagenoeg perfecte boeken' en 'minder perfecte, die toch hun eigen plek opeisen'. Drie zijn er vormgegeven door het Zwitserse, in Amsterdam opererende ontwerpersduo Haller Brun, bestaande uit Sonja Haller en Pascal Brun. Zeven zijn gedrukt bij de Amsterdamse drukkerij Robstolk.

Er zit een enkel kinderboek tussen, een dichtbundel en een nieuwe uitgave van de Bijbel, maar het overgrote deel van deze zestigste editie bestaat uit catalogi, kunstenaarsboeken en in eigen beheer gemaakte liefhebbersuitgaven. Het zijn veelal conceptuele doordenkers en technische hoogstandjes, geen boeken waarbij je direct 'wow' denkt. Als ze je al overvallen, is het met twijfel: waar gaat dit over? Wat is dit voor een boek?

Zoals gebruikelijk werd de selectie eerder dit jaar ook weer ingestuurd naar Schönste Bücher aus aller Welt, de prestigieuze boekenverkiezing in Leipzig. *On the Necessity of Gardening - An ABC of Art, Botany and Cultivation* werd er onderscheiden met de Gouden Letter, de hoogste eer; *Met stoelen* ontving de Gouden Medaille, de op één na hoogste onderscheiding.

Met Stoelen is ontworpen en gemaakt door Kuan-Ting Chen, derdejaars-

student van de bacheloropleiding Graphic Design in Arnhem. Met beelden uit de archieven van de Rijksmuseumstudio gaat Kuan-Ting in op de relatie tussen mensen en stoelen en tussen (de vorm van) stoelen en boeken.

On the Necessity of Gardening verscheen gelijktijdig met de tentoonstelling *De botanische revolutie, over de noodzaak van kunst en tuinieren*, van 11 september 2021 tot en met 9 januari 2022 in het Centraal Museum in Utrecht.

Zowel de tentoonstelling als de publicatie komt voort uit een meerjarig onderzoek van Laurie Cluitmans naar de ontwikkeling van de cultuurhistorische, filosofische en maatschappelijke betekenis van de tuin in relatie tot onze huidige manier van leven.

'Energiek boek'

On the Necessity of Gardening is echter nadrukkelijk géén tentoonstellingscatalogus; het is een autonoom, verdiepend project. "Een wild, aantrekkelijk, energiek boek," aldus de jury. "Een boek om eindeloos in te verdwalen."

Je kunt je afvragen of dat een pre is.

Bij de tentoonstelling in het Stedelijk verschijnt *Covers & Pages*, een 'visueel verslag' waarin je wel moet verdwalen. Aan de ene kant zijn alle covers afgedrukt in zwart-wit; als je het boek omdraait, zijn pagina's uit alle boeken gecombineerd op basis van inhoudelijke en formele eigenschappen, eveneens in zwart-wit.

Volgens de vormgevers PutGootink - René Put en Brigitte Gootink - gaan de boeken op deze manier 'een dialoog met elkaar aan en krijgen motieven in vorm en inhoud van elk afzonderlijk boek zo extra nadruk'.

De Best Verzorgde Boeken: t/m 6 november, Audizaal van het Stedelijk Museum.

33

→ Een vakjury, bestaande uit een drukker, een vormgever, een uitgever, een curator en een kunstcriticus, oordeelde dat 33 van de 328 ingezonden boeken uit 2021 het predicaat 'best verzorgd' verdienen.

**Het zijn zelden
boeken waarvan je
meteen denkt: wow!**